

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่องความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกลไกชุมชนในการจัดการปัญหาช้างป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

สรุปผล

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่าของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการการแก้ไขปัญหาช้างป่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในระดับเห็นด้วย มีจำนวน 7 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การสร้างหอคอยคอยเฝ้าระวัง

ลำดับที่ 2 การเคาะลำไม้ไผ่ให้เกิดเสียงดังไล่ช้าง

ลำดับที่ 3 การใช้หุ่นไล่กาไล่ช้าง

ลำดับที่ 4 การผูกกระดิ่งหรือกระป๋องบนต้นไม้ให้เกิดเสียงดัง

ลำดับที่ 5 การขุดร่องหรือคูรอบพื้นที่เกษตรกรรม

ลำดับที่ 6 การยิงลูกประทัดไล่ช้าง

ลำดับที่ 7 การใช้คนขับไล่ช้างป่า

2. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในระดับไม่แน่ใจ มีจำนวน 9 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ลำดับที่ 8 การจุดน้ำมันสาบเสือไล่ช้าง

ลำดับที่ 9 การเผาป่าไม้ไฟให้เกิดเสียงดังไล่ช้าง

ลำดับที่ 10 การใช้ยาพิษผสมน้ำมันกำจัดจุดไฟไล่ช้าง

ลำดับที่ 11 การเปิดเสียงเสือโดยวิทยุชุมชนไล่ช้าง

ลำดับที่ 12 การใช้ไฟฉายติดหัวไล่ช้างป่า

ลำดับที่ 13 การปล่อย พืช ผลไม้ โดยการทิ้ง ให้นำเสียบริเวณที่ช้างผ่าน

ลำดับที่ 14 การเผามูลสัตว์หรือพริกให้ช้างแสบตา

ลำดับที่ 15 การใช้ช้างเลี้ยงขับไล่ช้างป่า

ลำดับที่ 16 การยิงปืนขึ้นฟ้าไล่ช้างให้กลัว

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาช้างป่าของชุมชนในภาพรวมอยู่ระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สรุปได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติ

ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

1. วิธีการแก้ไขปัญหช้างป่า

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการสร้างหอคอยคอยเฝ้าระวังเป็นวิธีการแก้ไขปัญหช้างป่าได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งประเทศไทย (2550 : 53) ซึ่งนำเสนอว่า การสร้างหอเฝ้าระวังนี้ไม่ได้ใช้ในการป้องกันช้าง แต่ใช้ในการเฝ้าระวังและสังเกตการณ์ ช้างที่จะบุกเข้ามายังพื้นที่เกษตรกรรม หอเฝ้าระวังจึงเป็นเพียงเครื่องมือที่เพิ่มโอกาสให้สามารถทำการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หอเฝ้าระวังนี้จะทำอย่างง่าย ๆ โดยใช้วัสดุ

ภายในท้องถิ่นหรือสร้างแบบมั่นคงถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มี แต่ต้องพิจารณา ตำแหน่ง ที่ตั้งอย่างรอบคอบ เพราะจะเป็นประโยชน์สูงสุด วิธีการสร้างหอเฝ้าระวังได้ มีการนำไปใช้ในเกือบ ทุกพื้นที่ที่ประสบปัญหาทั้งในทวีปเอเชียและในทวีปแอฟริกาในประเทศไทยได้มีการนำวิธีการนี้ ไปใช้ในทุกพื้นที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติกุยบุรี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้วยขาแข้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การเคาะต้นไม้ไฟให้เกิดเสียงดังไล่ช้าง เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่าได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งประเทศไทย (2550 : 53) ซึ่งนำเสนอว่า การเคาะต้นไม้ไฟให้เกิดเสียงดังไล่ช้างได้ มีการนำไปใช้ในเกือบทุก พื้นที่ที่เกิด ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า วิธีการนี้มีการดำเนินการหลายรูปแบบ โดยมี หลักการในการใช้เสียงดังเพื่อทำให้ช้างตกใจกลัวและหลบออกจากพื้นที่ไป เช่น การใช้เสียงคน ร้องไล่ การตี กลอง ซึ่งเป็นวิธีการที่แพร่หลายของชาวบ้านในทวีปแอฟริกา การเคาะภาชนะ โลหะ เช่น หม้อ กระทะ จานหรือกระป๋องสังกะสี การใช้ประทัดรูปแบบต่าง ๆ การใช้เสียงปืนการใช้แส้ พาดอากาศให้เกิดเสียงดัง การทำระเบิดไม้ไฟ การใช้เสียงดังต่าง ๆ เหล่านี้ช้างป่ามักจะคุ้นชินใน เวลาต่อมา ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของอุปกรณ์ที่นำมาใช้ด้อยลง ในประเทศไทยวิธีการทำให้เกิด เสียงดังเช่น การใช้เสียงคนร้องไล่ การเคาะภาชนะ โลหะ เช่น หม้อ กระทะ จานหรือกระป๋องสังกะสี การใช้เสียงปืนและการจุดประทัด เพื่อทำให้ช้างป่าตกใจและออกจากพื้นที่เกษตรกรรมซึ่ง พบใน พื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติกุยบุรีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สลักพระและเขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาช้างป่า

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การแก้ไขปัญหาช้างป่า พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วย ทั้งในด้าน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของประทีป ลิศกุลรัถย์ (2547 : 55) เรื่องความคิดเห็นของราษฎรต่อแนวทางการแก้ไข ปัญหาช้างป่ากุยบุรี ของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรี ผลการวิจัย พบว่าควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาช้างป่ากับ เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับราษฎรในพื้นที่ พร้อมทั้งควรดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านการแก้ไขปัญหาช้างป่าควบคู่กันไปด้วยจะช่วยให้ ราษฎรมีความเข้าใจต่อโครงการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายในการจัดการปัญหาช้างป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรีที่สำคัญดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณในการสร้างหอคอยเฝ้าระวังให้กับชุมชนที่ประสบปัญหาช้างป่า เป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นวิธีการขั้นพื้นฐานในการป้องกันและแจ้งเตือนให้กับประชาชนในเวลามีช้างป่าเข้ามาพื้นที่เกษตรและในชุมชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะที่ว่าการอำเภอสอยดาว ควรเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลและหมู่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาช้างป่า เนื่องจากหน่วยงานระดับอำเภอมีฝ่ายปกครองซึ่งมีเจ้าหน้าที่งบประมาณในการดูแลชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกลไกชุมชนในการจัดการปัญหาช้างป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรศึกษาถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาช้างป่าโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพกับประชาชนที่มีประสบการณ์โดยตรงกับปัญหาช้างป่า
2. ควรศึกษาและดำเนินการจัดทำวิจัยในอำเภออื่น ๆ ที่ประสบปัญหาช้างป่า เพื่อทำการเปรียบเทียบเกี่ยวกับกลไกชุมชนในการแก้ไขปัญหาช้างป่าของแต่ละพื้นที่